

SOUVKY

4 / 2019

číslo 18

Pohled do části expozice experimentální archeologie ve skanzenu Bolatice. Foto: Růžena Marková

Obsah

- 1) Setkání souvkařů ve skanzenu Bolatice dne 7. 9. 2019 (Jiří Dudek)
- 2) Nález nového bludného balvanu v Hlučíně. (Josef Adámek)
- 3) Bylo v Kozmicích gravettienské osídlení?
(P. Wodecki, J. Dudek a B. Kladiva)
- 4) Poznámky k možnosti pravěké těžby silicitů (pazourku) v Kozmicích.
(P. Wodecki, J. Dudek a B. Kladiva)
- 5) Zajímavosti z mikrosvěta (Ferdinand Scholz)

Prohlídka souvků.

Foto: Růžena Marková

Setkání souvkařů ve skanzenu Bolatice dne 7. 9. 2019

(Jiří Dudek)

V září jsme se opět setkali na našem tradičním už setkání. Jako obvykle zde byly opět prezentovány nálezy, z nichž mnoho bylo unikátních. Je vidět, že zájem o ukázky svých nálezů neupadá, ale naopak je jich stále více. Taktéž na každém našem setkání se objevují noví lidé, kteří donesou zde ukázat své nálezy s tím, abychom je určili. Pokaždé se to nepodaří, ale někdy je nasměrujeme, o co by mohlo jít, případně doporučíme ponechat nebo vyřadit ze sbírky. Je to naše služba pro veřejnost a jsme velice rádi, že těmto lidem stojí za námahu, aby do Bolatic, někdy i značně zdaleka přijeli. Mnohokrát děkujeme. Bohužel i nadále máme problém s prezenční listinou a získáním nového kontaktu, abychom mohli tyto zájemce kontaktovat a zapojit je do další naší činnosti a zasílat nové informace.

Ještě jednou děkuji Všem, kteří na schůzku přišli, donesli ukázky i své vědomosti. Věřím, že na setkání si doplnili své vědomosti a viděli velice pěkné ukázky z toho, co se nalezlo.

Foto: Ferdinand Scholz

Krásná ukázka fragmentu cidaridní ježovky v rozloupnutém pazourku, nález Martina Macáška.

Nález nového bludného balvanu v Hlučíně.

Josef Adámek

Foto: Josef Adámek

Dne 10. 8. 2019 při podzimní orbě na setí zavadil traktorista Josef Adámek středem pluhu o kámen a utrl dvě kompletní radlice. Stalo se tak na honu zvaném Viadukt.

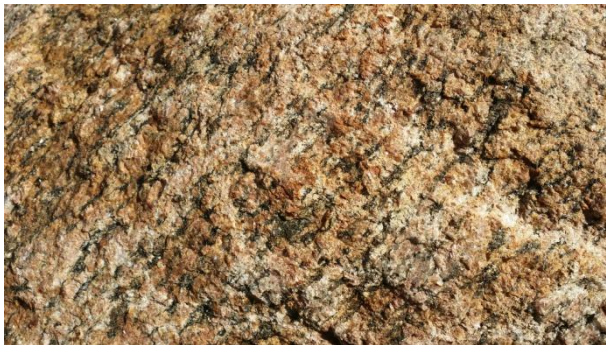

Pole musel opustit a jet opravit pluh do dílen v Darkovičkách. Škoda na pluhu se vyšplhala cca na 20 000 korun. Traktorista vzpomíná, že toto pole již orá řadu let a vždy v těchto místech docházelo k poškození pluhu. Proto se vedení podniku rozhodlo v zastoupení p. Josefa Fuse a p. Aloise Fichny vytáhnout kámen ze země. Vytažení prováděl čelním nakladačem strojník Václav Gogolín. Vytažení trvalo půl hodiny. A ejhle jaký to byl úlovek. Pravděpodobně se jedná o rulu z jižního Švédska. Přesné určení bude předmětem dalšího zkoumání. Rozměry: 150 x 110 x 100 cm , váha cca 2 900 kg.

Kámen je momentálně uložen, v prostoru předzahrádky u budovy kanceláří podniku AGROZEA spol. s r.o. v Hlučíně – Darkovičkách. S vedením Agrozey náš klub úzce spolupracuje. Věnovali nám 3 bludné balvany. Pan Josef Fus nám vypomáhá hlavně organizačně při akcích v Bolatickém skanzenu pro veřejnost a ve spolupráci s obecním úřadem v Bolaticích při přípravě nové expozice bludných balvanů, která bude v nejbližší době realizovaná ve středu obce Bolatice. Josef Adámek se synem jsou členy našeho neformálního kruhu pro výzkum souvků.

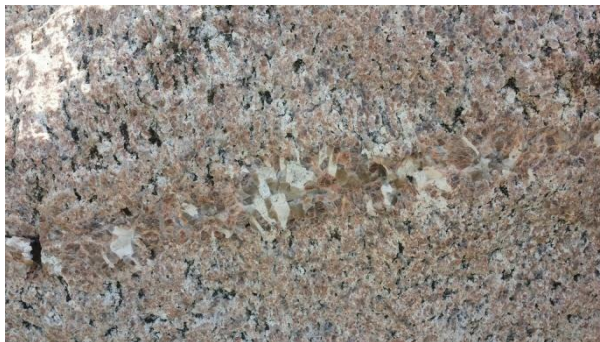

Foto: Josef Adámek

Detaily povrchu bludného balvanu.

Foto: Jiří Dudek

Bludné balvany u firmy Agrozea.

Foto: Josef Adámek

Bylo v Kozmicích gravettienské osídlení?

P. Wodecki, J. Dudek a B. Kladiva

Zvolili jsme toto téma především proto, že tato otázka je nejasná a při celkově malém množství lokalit z tohoto období v kraji (zatím 7) je každá taková potvrzená informace zajímavá a důležitá. Navíc potvrzení lokality z období gravettien v blízkosti výchozů ledovcových sedimentů s obsahem siliců by mohlo pomoci zodpovědět otázku, odkud brali suroviny lovci mamutů, sídlící pod Pálavskými vrchy.

V roce 1948 prováděl dr. B. Klíma na požádání Slezského kulturního ústavu v Praze paleolitický průzkum Slezska. V rámci této aktivity nalézá paleolit. industrii na vyvýšenině nad řekou Opavou v Kozmicích, která přísluší „gravettien“ jak píše v publikaci z roku 1966. Pokud je známo, je tento nález jediným výstupem tehdejšího průzkumu. Otázka gravettienského osídlení tak byla nastolena před 70 lety avšak dodnes nebyla pozitivně vyřešena. 1/ V této práci je toto místo označeno jako kóta 263 m Na kopci.

V roce 2007 M. Oliva v práci Gravettien na Moravě shrnul dosavadní informace o nálezech v Kozmicích a vyhodnotil je jako „stopu přechodných pobytů gravettských lovců“. 2/

V roce 2012 V. Janák v publikaci Slezsko v dějinách českého státu uvádí“ na české straně (Slezska) existuje několik lokalit, které bychom mohli označit jako szeletské, některé (například Kozmice) však bývají smíšené s výraznou složkou mladopaleolitické aurignacké kultury 3/.

Dále J. A. Svoboda uvádí v přehledné práci Paleolit Moravy a Slezska z r. 2012, v Kozmicích pouze: MP (mladý paleolit) 4/.

Z uvedených formulací je zřejmé, že přes původní nález B. Klímy přetrvává nejistota ohledně charakteru paleolitického osídlení Kozmic. Je tomu především proto, že se od té doby v této lokalitě nenalezly žádné další gravettienské artefakty a nepodařilo se lokalizovat osídlení z této doby.

Naším záměrem bylo proto nejen ověřit, zda se na katastru Kozmic nachází gravettienské osídlení, ale pokusit se i získat více informací o paleolitické fázi pravěkého osídlení obce. Za tímto účelem byly shromážděny dostupné informace z příslušných institucí a terénní prospekce získány nové.

Byly testovány tři hypotézy:

zda lze doložit gravettienské osídlení na „vyvýšenině nad řekou Opavou“, kóta 263 m, tj. původní nález, B. Klímy zda se gravettienské osídlení nachází na jiném či jiných místech Kozmic, zda lze doložit paleolitické osídlení Kozmic obecně.

V rámci hledání odpovědí na tyto otázky byla kontaktována muzea v Opavě, Ostravě, Brně i AÚ ČSAV Brno kde by mohly být uloženy eventuální dřívější nálezy z Kozmic.

V Městském muzeu v Ostravě se nachází část malé kolekce povrchových sběrů A. Duroně. Z fotografií poskytnutých archeologem muzea p. Mgr. Z. Moravcem, je zřejmé, že se jedná pouze o neolitické nálezy (střepy, štípaná industrie v nevelkém množství). Druhá část sbírky A. Duroně byla v 80. letech 20. stol. předána do MZM v Brně.

Ve Slezském zemském muzeu v Opavě se rovněž nacházejí sběry A. Duroně a J. Homolky z území Kozmic. Kromě keramických zlomků je zde i nepatinovaný silicový artefakt, který má charakter jádra malých rozměrů. Je pravděpodobné, že nepochází z období mladého paleolitu.

V MZM v Brně jsou uloženy dvě krabičky neolitických nálezů (nevýrazné střepy a štípaná industrie) z Kozmic od A. Duroně.

S nálezy A. Duroně a J. Homolky z Kozmic je spojena i otázka označení jednotlivých jimi nalezených kozmických lokalit. Všechny nálezy obou sběratelů jsou z období neolitu a jednotlivé lokality jsou označeny Kozmice 1,2,3. Ani v jednom muzeu, kde se nacházejí jejich sběry z Kozmic, však není zachována dokumentace, která by objasnila jejich umístění v terénu.

Nejvíce jejich neolitických nálezů pochází z místa zde označeného jako nazvaného Kozmice 2. Vzhledem k tomu, že mezi jejich průzkumem a současnou prospekci uplynulo asi 50 – 60 let. Je možné předpokládat, že jejich nejbohatší neolitická lokalita byla zachycena u kóty 258 a ostatní neolitické lokality pravděpodobně zmizely z povrchu v důsledku intenzivní zemědělské činnosti. Lze tedy s určitou dávkou benevolence říci, že jejich lokalita Kozmice 3 je shodná s lokalitou paleolitu a neolitu Kozmice 2 v této práci. Ověření dřívějších nálezů z Kozmic ve veřejných sbírkách tedy žádné nové poznatky k objasnění paleolitického osídlení v této obci nepřineslo.

Slibnější výsledky však přinesl paralelně probíhající průzkum v podobě povrchových sběrů, který trval po dobu tří let. V této době byl projit téměř celý katastr čehož se účastnili J. Dudek, B. Kladiva z Hlučína i P. Wodecki.

Mírně zvlněný terén katastru Kozmic spadající pozvolna k řece tvoří většinou zbytky ledovcových usazenin sálského zalednění, které právě v oblasti řeky Opavy překrývají sedimenty kulmského stáří (droby na kótě „Na kopci“, 263 m). Ledovcové sedimenty obsahují značné množství silicitů, což v pravěku muselo přitahovat pozornost lidí.

Na polích se nachází množství SGS (silicit glacigenních sedimentů) v různém stavu zachování, úlomky i artefakty se stopami po opracování (většina je však nepatinovaná). Lze říci, že celý katastr je s různou intenzitou a nespojitě kontaminován pozůstatky pobytu pravěkých lidí v období paleolitu i neolitu.

Z tohoto „pozadí“ vystupují tři místa s větší koncentrací patinovaných artefaktů:

A) Kozmice I (kóta 273 m)

B) Kozmice II, (kóta 258 m)

C) Kozmice III, kóta 263 m a její východní svah.

Na každém z těchto míst se našla i nepatinovaná industrie, která patří pozdně pal. až eneolitickým kulturám. Celkem bylo v Kozmicích nalezeno 248 artefaktů, většinou ovšem v podobě retušovaných úlomků, či zbytků výroby v různém stadiu zachování (jádra, úštěpy, vyjímečně i čepele). Z toho bylo ve třech plošně rozsáhlejších koncentracích nalezeno pouze 90 ks patinovaných SGS, z toho 66 ks ve třech koncentracích. Termín koncentrace je zde použit jako označení plošné souvislosti nálezů, nejedná se však o typická soustředění s hustším centrem a rozptýlenými nálezy v okolí. Spíše se jedná o rovnoměrné rozptýlení nálezů na určité ploše (Kozmice 1 a 3), které by naznačovalo spíše mnohonásobné navštívení tohoto prostoru v paleolitu.

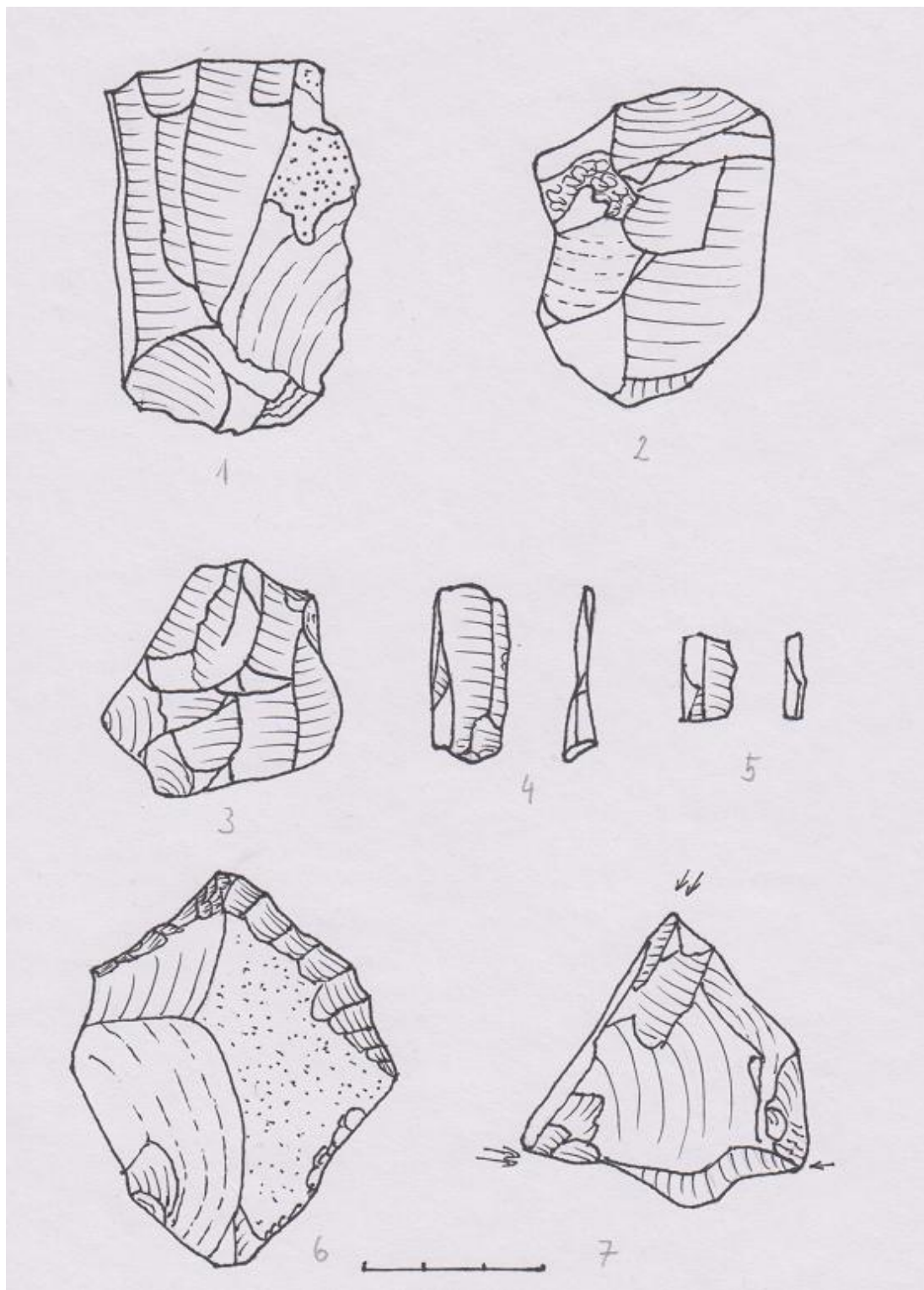
Kozmice, kóta 263 m pohled od Hlučínského jezera. Foto: Wodecki Pavel

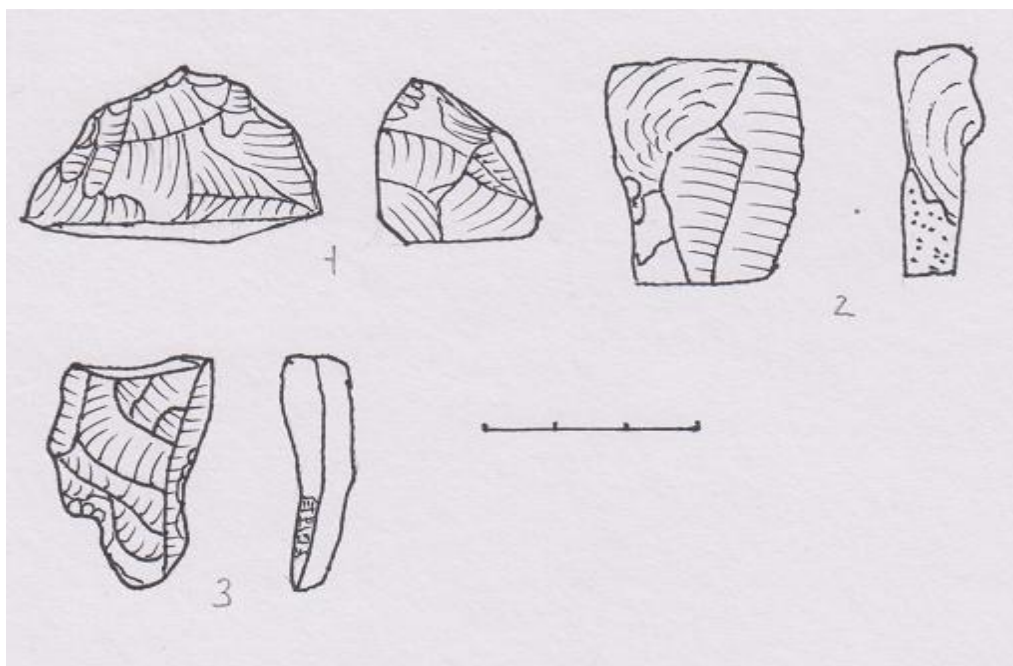
Obr. 1 Umístění lokalit Kozmice 1,2 3 na katastru obce, + ojedinelé nálezy

Ad a) Kozmice I, kóta 272/73 m: Na tomto místě byla nalezena nejzajímavější kolekce (25 pat. SGS) obsahující jak dobře opracované hrotité drásadlo, tak i rydlo a snad i vysoké škrabadlo a drobné, bohužel neretušované čepelky.

Charakter nálezů odpovídá nejvíce mladému paleolitu – kolekce je však příliš malá a neobsahuje typické artefakty, které by ji umožnily zařadit kulturně. Zdá se, že se jedná o směs artefaktů z různých období ml. paleolitu. Je zde vysoké škrabadlo, hrotité drásadlo, i čepelky (zlomky).

Obr. 2 Nálezy z kóty 272/73 m: 1. Prizmatické jádro, 2. částečně exploatované jádro, 3. jádro se změněnou orientací těžby, 4., 5. mikročepelky, 6. drásadlo na termickém úštěpu, 7. dvojnásobné rydlo. Vše patinováno

Obr 3 Nálezy z kóty 272/73 m: 1. vysoké škrabadlo, 2. čepelovitý úštěp, 3. úštěp z boku jádra, vše patinováno

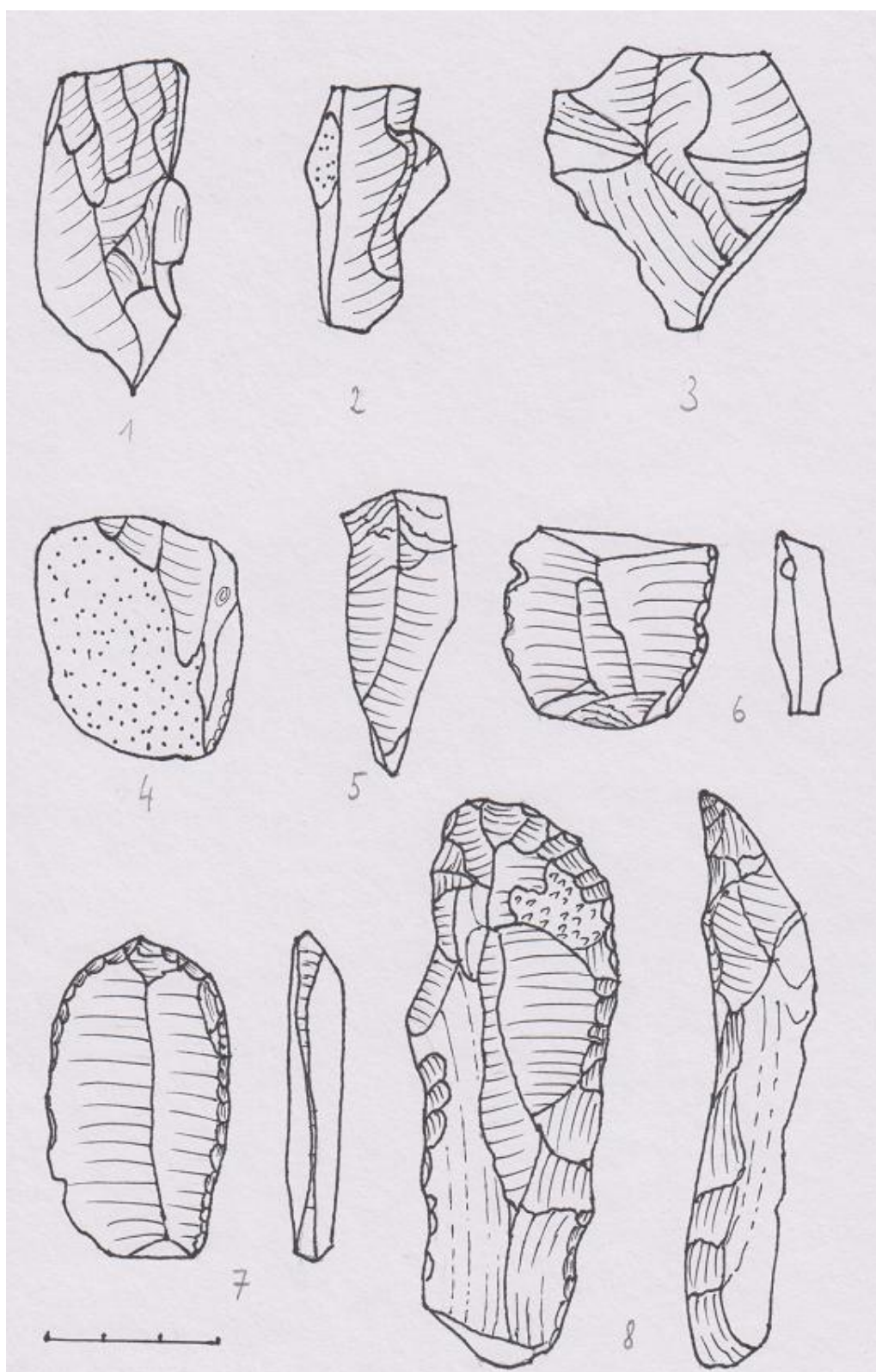
Ad B) Kozmice II. Nálezy z kóty 258 m, celkem nalezeno 69 artefaktů z toho 18 patinovaných. V souboru jsou dvě rydla, vyšší škrabadlo a převážně čepelová jádra, otloukač. Opět se jedná o kulturně nevýrazné nálezy z období mladého paleolitu.

Na tomto místě bylo i neolitické osídlení jak dokládají masívní nepatinované čepele (Obr 4, 6,7 a 8).

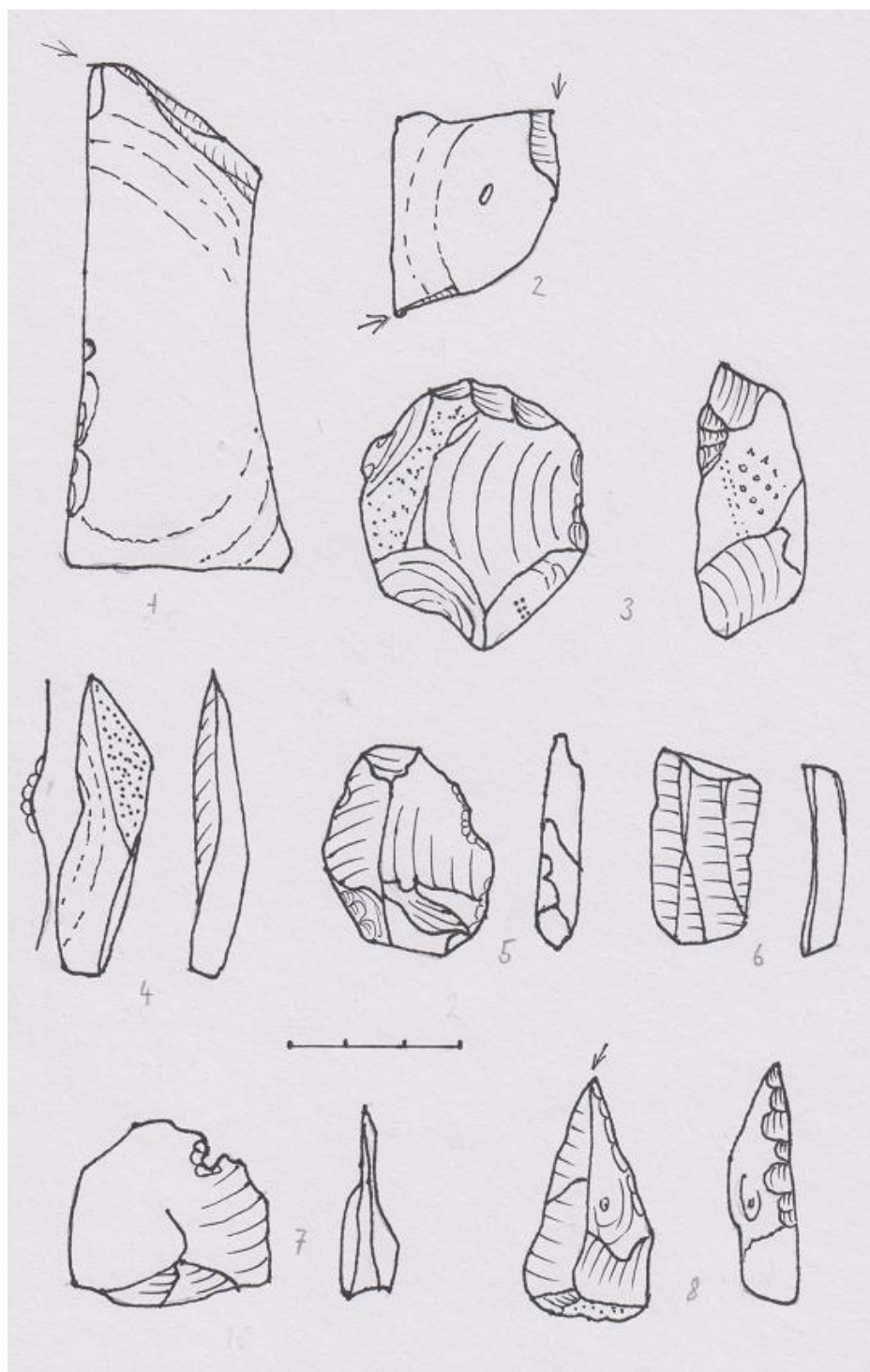

Kozmice kóta 258 m

Foto: Jiří Dudek

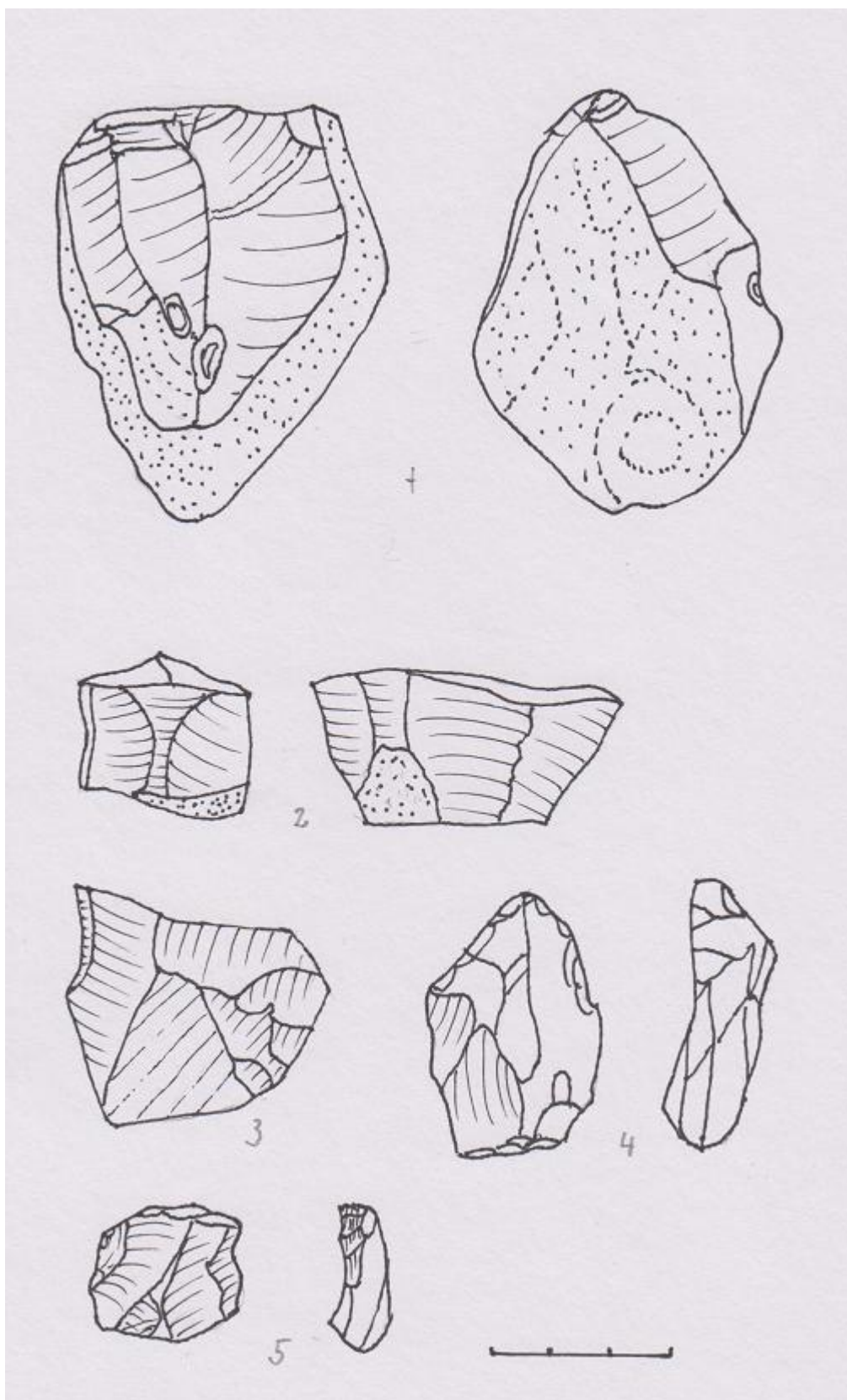
Obr. 4 Nálezy z kóty 258 m: 1. 2. a 4. jednopodstavná čepel. jádra, 3. úštěpové jádro s měněnou orientací úderů, 5. jednopodstavné čepel. jádro, 6. báze široké čepele/úštěpu, 7. škrabadlo nepatinované, neolit/eneolit, 8. retušovaná čepel (wiorowiec) neolit/eneolit, 6., 7. a 8. nepatinováno.

Obr. 5 Nálezy z kóty 258 m: 1. kanelované rydlo, 2. hranové rydlo, 3. drasadlo, 4. čepelka s ventrální retuší, 5. ústěp, 6. čepelka, slabě pat., 7. Ústěp, 8. ret. hrotitý ústěp, nepat., vše ostatní patinováno

Ad C) Kozmice III. Nálezy z kóty 263 m, Celkem bylo nalezeno 34 SGS z toho 22 patinovaných, a to jak v okolí vlastní kóty, tak i na jejím východním svahu.

Kolekci opět tvoří kulturně nevýrazné nálezy, čepelové jádro, okrouhlé škrabadlo (spíše konec paleolitu, slabá pat.), hrotité drasadlo z limonizovaného a zvětralého SGS – střední paleolit?).

Obr 6. Nálezy z okolí kóty 263 m, Na kopci:

1. jednopodst. úštěpové jádro, 2. úštěpové jádro, 3. jádro s měněnou orientací, nepat. 4. limonizované drásadlo, 5. okrouhlé škrabadlo nepat.,

Přehled nálezů	Kozmice 1	Kozmice 2	Kozmice 3
nástroje			
drasadlo/side scraper	1	1	
škrabadlo/end scraper	1	1	
vrubovitý n./denticulate		1	
vrub/notch	1		
rydlo/burin	1	3	
bac/Zinken	1		
total	5	6	
ostatní			
jádro/core	7	6	3
počáteční j./pre-core		1	4
úštěp/flake	6	8	8
čepel/blade	2	1	
surovina/raw material	1		1
přepálený v ohni/burnt		1	
místní retuš/local ret.	8	3	1
debris/úlomky	1		5
celkem/total	25	19	22

Nálezy B. Klímy z r. 1948 publikované v r. 1966 se podařilo dohledat ve sbírkách Archeologického ústavu Brno za což, chceme poděkovat prof. J. A. Svobodovi a Mgr. M. Novákovi. V příslušné přihrádce však byl ještě jeden artefakt – patinovaný a retušovaný termický úštěp.

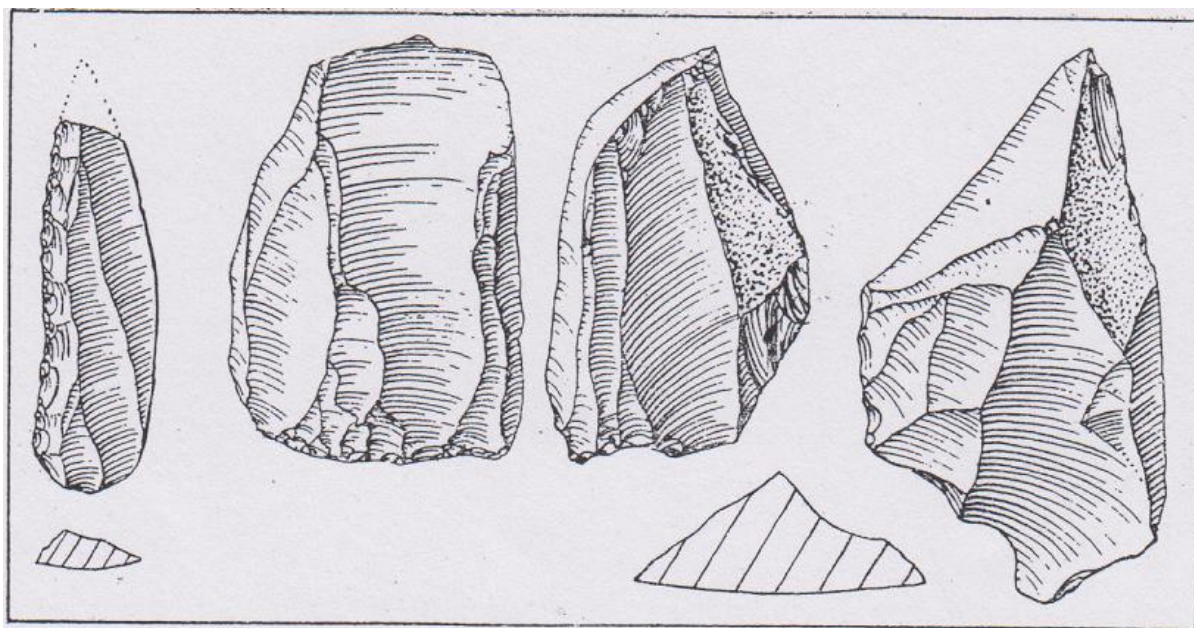
Podle našeho názoru tyto artefakty zapadají svým charakterem do současných nálezů učiněných na území obce Kozmic, jsou totiž s největší pravděpodobností směsí artefaktů z různých období.

Při prvním pohledu na čtyři artefakty nalezené při povrchovém sběru B. Klímou je zřejmé, že se jedná o nálezy z minimálně dvou období, z nichž silně patinovaný retušovaný termický úštěp lze na základě místních analogií zařadit do počátku mladého paleolitu. Zbývající tři artefakty jsou místy slabě patinovány a vzhledem k úrovni kontaminace prostoru pravěkými artefakty nelze předpokládat, že se jedná o zbytek

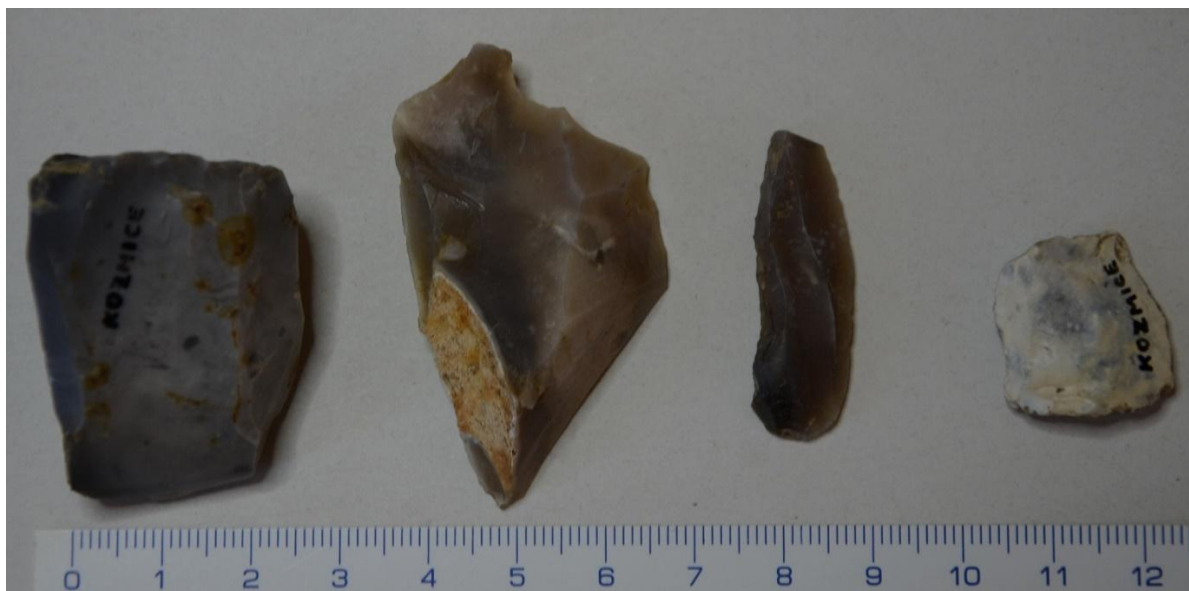
(stopu) nějakého pobytu gravettienských lovců, ale spíše o náhodnou „koncentraci“ artefaktů, jejichž stáří a kulturní zařazení je nejasné.

Artefakty lze obecně zařadit do střední či koncové fáze mladého paleolitu a kromě čepelky s otupeným bokem nejsou kulturně charakteristické. Čepelky s otupeným bokem se však kromě gravettienu vyráběly a používaly i v magdalenieniu a i v kulturách pozdního paleolitu. Navíc slabá na většině povrchu absentující patinace by tento klíčový „důkaz“ gravetienu spíše posouvala do pozdějších období.

Na základě těchto úvah lze konstatovat, že zmíněné 3 artefakty mohou patřit různým kulturám od gravettienu po pozdní paleolit a že není dostatečných důkazů pro jejich jednoznačné kulturní zařazení. Navíc, byl prostor kóty 263 m za účelem ověření tohoto tvrzení v následujících desetiletích po Klímově objevu mnohokrát prohledáván, bez odpovídajícího výsledku.

13. Kamenné nástroje (gravettien) z Kozmic na Hlučínsku.

Obr.7 Nálezy B. Klímy z r. 1948, jak se nyní nacházejí v Archeologickém Ústavu, Brno. Foto: M. Novák

Závěrem je možné konstatovat, že

a/ se nepodařilo doložit starší tvrzení, že v Kozmicích bylo gravettienské osídlení.

b/ se nepodařilo identifikovat gravettienské osídlení na jiném místě katastru obce. Nejblíže k této kultuře mají svým charakterem nálezy z okolí kót 272/73 m, chybí zde však pro tuto kulturu typické nástroje.

c/ podařilo se najít na třech místech určité koncentrace nálezů jak z počátku mladého paleolitu, tak i z jeho pozdějších fází. Nelze vyloučit, že některé nalezené artefakty mohou pocházet i ze středního paleolitu.

Vzhledem k charakteru nálezů je možné usoudit, že území Kozmic bylo v paleolitu a neolitu často navštěvováno a byly zde sbírány, těženy SGS a částečně i opracovávány. To na jedné straně způsobilo pokrytí rozsáhlých částí katastru různými zlomky SGS a na druhé straně vedlo k tomu, že dobré polotovary nebo hotové nástroje byly odnášeny do trvalejších sídel. To samozřejmě ztěžuje přesnější kulturní zařazení nálezů. Tato situace je podobná poměrům i na jiných místech Hlučínska. Krátké pobyty paleolitických lovců za účelem získání kamenné suroviny pak ani nemohly - nevytvořily identifikovatelnou sídelní stopu.

Za pomoc při hledání nálezů z Kozmic i podkladů k této práci chci poděkovat, dr. M. Olivovi z MZM, Mgr. S. Králové ze SZM Opava a také Mgr. Z. Moravcovi z Městského muzea v Ostravě.

Nálezy byly předány Muzeu Hlučínska.

Literatura:

1/ Klíma B., Pravěcí lovci na Ostravsku in Sborník Ostrava, Profil, 1966, s 28 a 29

2/ Oliva M., Gravettien na Moravě, Brno – Praha, 2007, s 139

3/ Janák V., Slezsko v pravěku in: Slezsko v dějinách českého státu I, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, s 23

4/ Svoboda J., Paleolit Moravy a Slezska, Dolnověstonické studie sv. 16, Brno 2009, s 257

Pole u Kozmic

Foto: Jiří Dudek

Poznámky k možnosti pravěké těžby silicitů (pazourku) v Kozmicích. (listopad 2019)

P.Wodecki, J.Dudek a B.Kladiva

Během terénní prospekce prováděné v souvislosti s ověřováním existence gravettienské lokality v Kozmicích byly nalezeny i nepatinované artefakty větších rozměrů, které by se daly označit jako nástroje používané k těžbě silicitů (Grubenwerkzeug) či nástroje dílenského charakteru (heavy duty). To by naznačovalo možnost pravěké těžby silicitů v tomto místě.

Při prospekci katastru Kozmic byly nalezeny nepatinované artefakty, které jsou vyobrazeny na Obr. 1 a 2.

Jedná se o masívní rydlo/dláto, které má navíc vrub pro uchycení k nějaké násadě (obr. 1). Typ těžebního nástroje, který má po stranách vruby je v polské odborné literatuře označován termínem „przewężec“. Dalším masívním nástrojem je vrták s obrácenou retuší na protilehlých hranách (obr. 1,2).

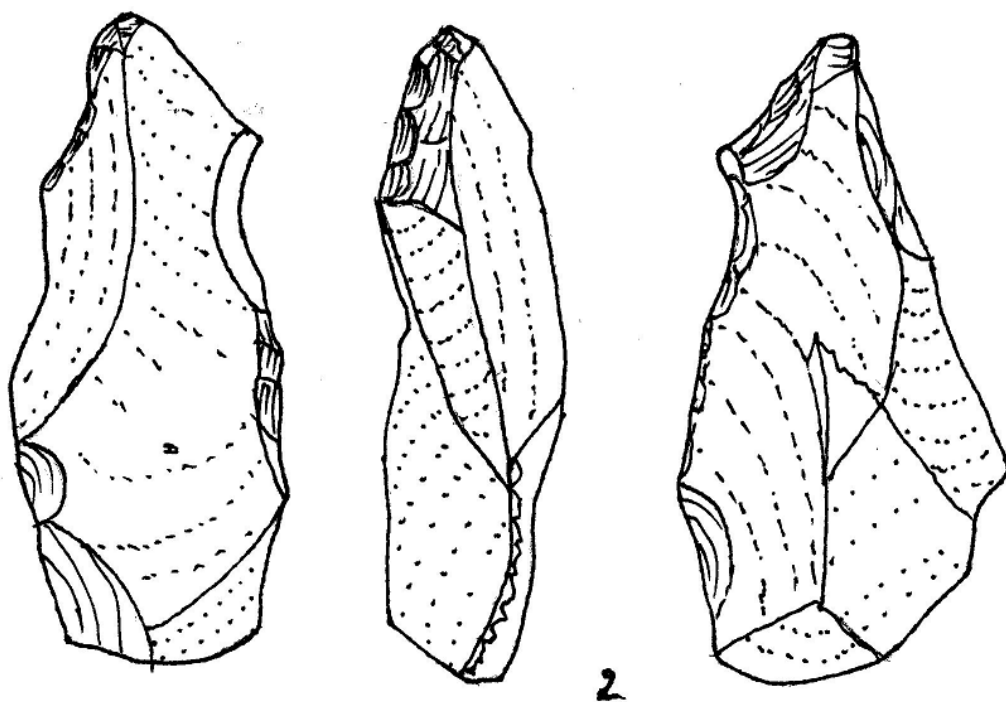
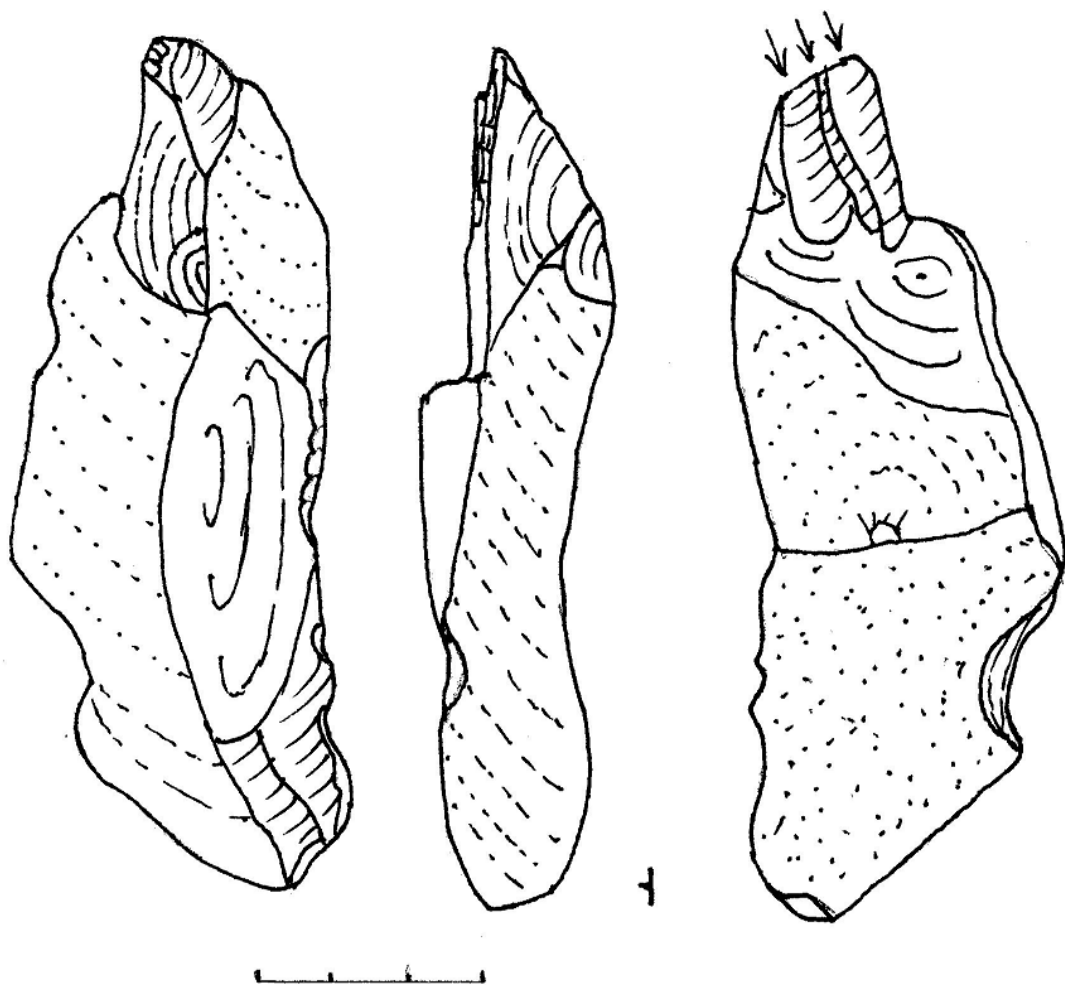
Další nástroje by bylo možné zařadit k tzv. dílenskému okruhu, který je charakteristický především většími rozměry a hrubým (nedbalým) zpracováním, často na přírodních/termických úštěpech. V Kozmicích byla nalezena dva hrubá rydla (obr. 2 1 a 2), dále eolizované pyskovité drásadlo (obr. 2,3) a archaicky vypadající drásadlo vyrobené z kvarcitu, krémově patinované a eolizované (obr. 2, 4). Tento artefakt může pocházet i ze středního paleolitu. Uvedené nálezy pocházejí z okolí kót 273 a 275, a z trati Juliánka.

Kozmice, kóta 273 m a pazourek na poli u této koty.

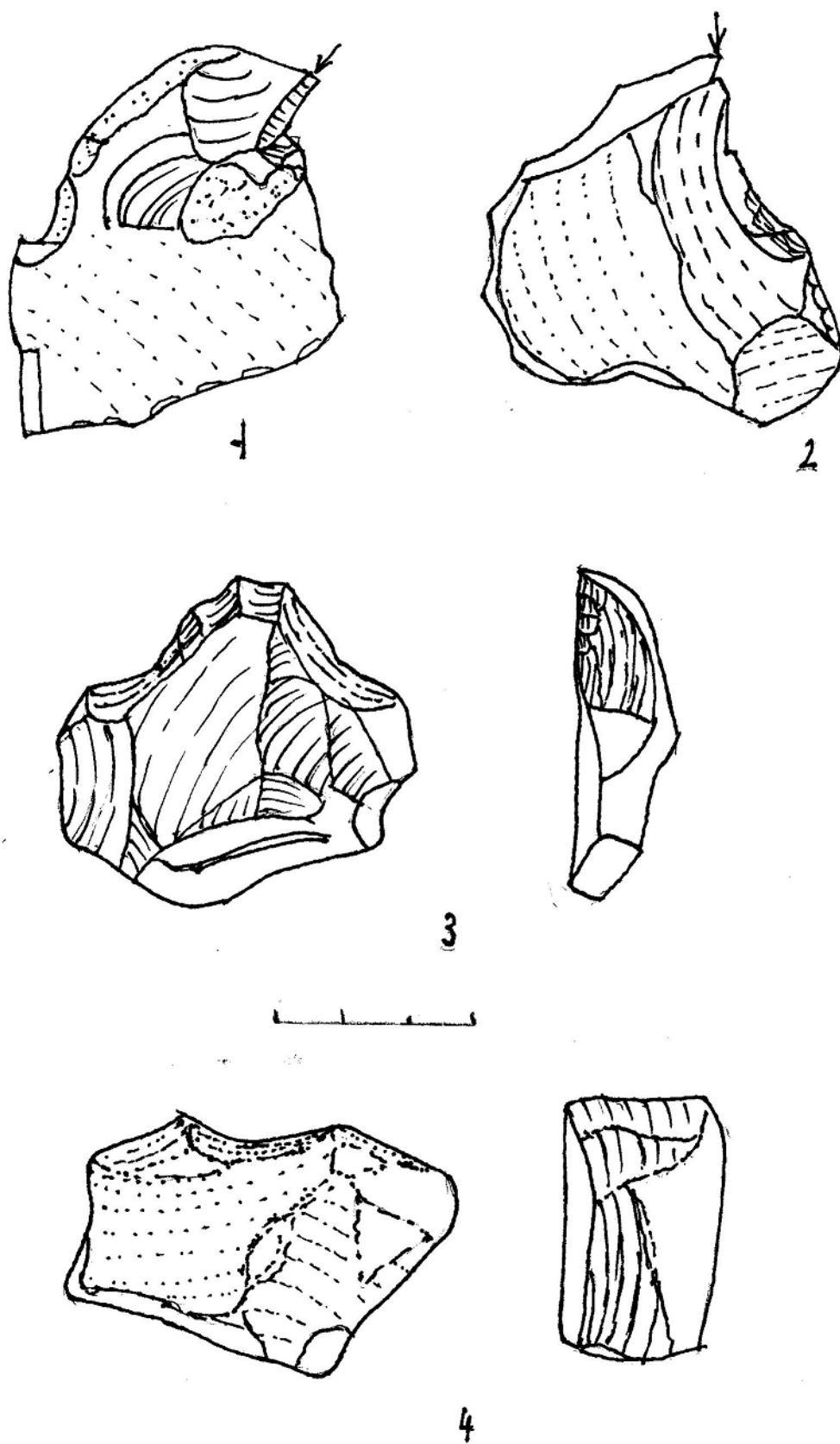
Foto: Jiří Dudek

Obr. 1

1. Masivní rydlo/dláto, 2. vrták

Obr. 2

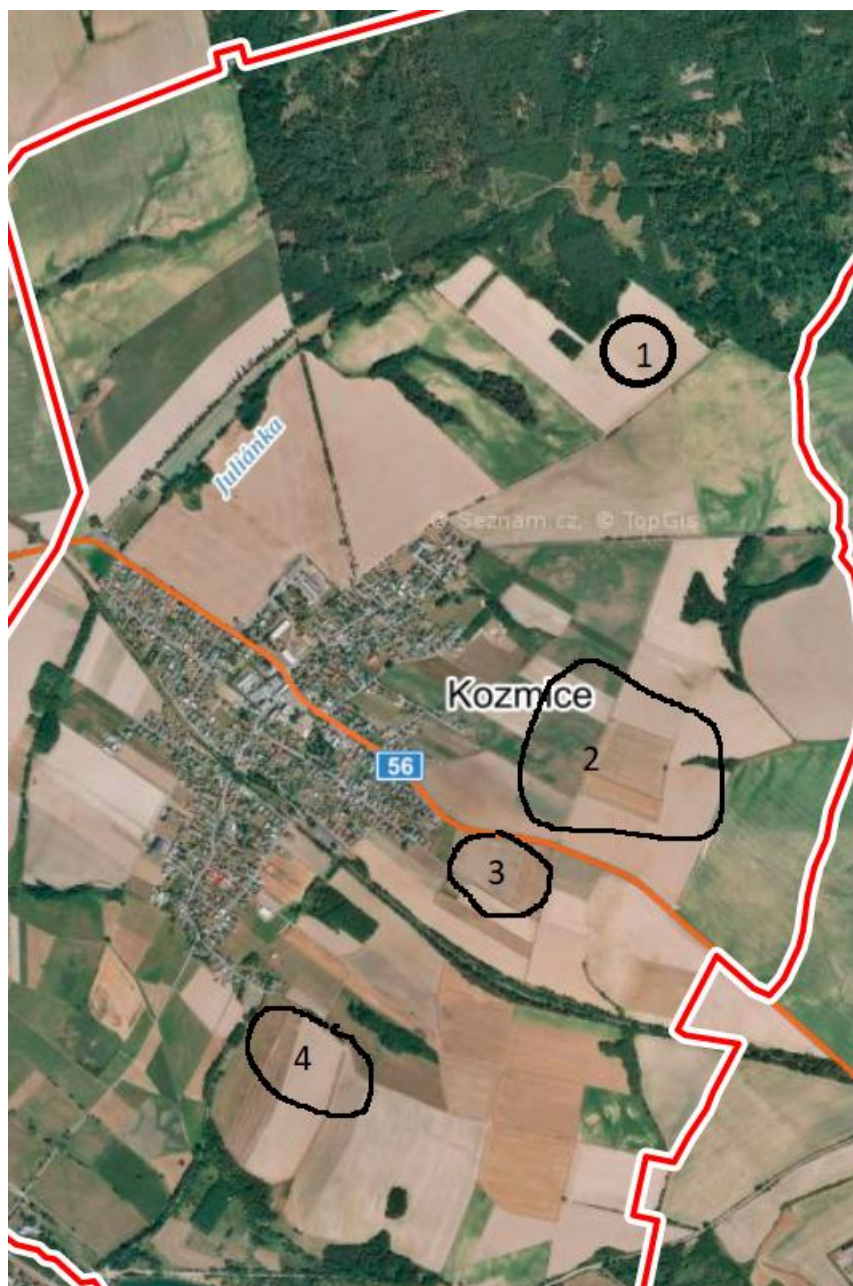
1, 2. rydla, 3. drásadlo, 4. kvarcitové drásadlo

Analýze industrie používané v paleolitu v průběhu těžby a následného hrubého opracování suroviny v přilehlých dílnách se věnoval systematicky B. Ginter, který vypracoval i seznamy jednotlivých kategorií nástrojů spadajících do této kategorie 1/. V zásadě došlo k oddělení skupin nástrojů, které se používaly při

těžbě a následném hrubém opracování suroviny od nástrojů používaných na sídlištích. K typickým nástrojům používaných při těžební a dílenské činnosti patří motykám podobné nástroje jako masívní dláta, „ústěpové sekery s vruby“ („przewężec“), dále různé typy dlát, zubovité nástroje a vruby.

V paleolitu došlo při těžební činnosti k určité dělbě práce, která se rozdělila na vlastní těžbu suroviny, pak prvotní úpravu nalezených silicitů (pre-core) a jejich odnášení do sídlištních dílen, kde se vyráběly vlastní kamenné nástroje. V oblasti těžebních areálů a přilehlých dílen jsou proto koncentrace suroviny vyhozené v průběhu těžby, při selekci nalezené suroviny i dalšího odpadu vzniklého při počátečním opracovávání silicidových konkrécií.

Právě přítomnost rozsáhlých ploch pokrytých různými zlomky silicitů by mohla ukazovat na pravěkou těžbu v Kozmicích. Nacházejí se zpravidla nad ledovcovými sedimenty obsahujícími tuto surovinu. Na základě terénního průzkumu bylo možné zhruba vymezit tyto oblasti se silnými výskyty takových jevů. viz.: mapka č. 1.

Mapa č. 1: Plochy s výskytem silicidového odpadu v Kozmicích.

Jak popisuje B. Ginter, těžba ledovcových silicitů v oblasti severoevropské nížiny probíhala pomocí hloubení různě hlubokých jam. Jedná se o tzv. měkkou těžbu, bez pronikání do tvrdé mateřské horniny, jak je tomu např. v lokalitě Krzemionki v Polsku. Např. v Belgii bylo objeveno asi 8 000 jam na ploše 100 ha, v Německu bylo objeveno asi 10 revírů pro těžbu silicitů. Na Horním Slezsku je zmínka o pozoruhodných trychtýřovitých prohlubních na moréně nedaleko obce Makau (nyní Maków) u města Raciborz, kde mohly být v mezolitu i neolitu těženy pazourky.^{2/}

Místa pravěké těžby povrchovým způsobem byla zpravidla v pozdější době zahlazena zemědělskou činností, a jak ukazují analogie z prozkoumaných těžebních revírů, mohl být silicitový odpad odstraněn i tím, že byl házen zpět do vykopaných jam. Nalezení takových těžebních situací se proto zdá velmi obtížné, i když ne nemožné. Na druhé straně dílny v sídelních areálech, vyrábějící hotové nástroje lze dobře identifikovat díky velkému množství drobných úštěpů aj. odpadu koncentrovaného na malé ploše. Vzhledem k omezeným možnostem, které jsou k dispozici při povrchové prospekci, lze stáří takové těžby v Kozmicích odhadnout v dlouhém intervalu konec paleolitu – eneolit. Pravděpodobně se však těžba v tomto období na řadě míst katastroficky opakovala.

Vzhledem k prvotnímu cíli prospekce – hledání gravettienské lokality – nebyla otázka eventuálních kumulací zlomových silicitů a odpadu při prvotním opracovávání konkrétních speciálně sledována a ani registrována. Údaje o rozsahu ploch s těmito materiály jsou tak vlastně vedlejším produktem, který se stal stavebním kamenem tohoto článku.

Těžba a opracování silicitů byla klíčová pro fungování paleolitických a částečně i neolitických společností. Kvalitní surovina pro nástroje a její dokonalé zpracování zajišťovala efektivitu různých činností od lovu, zpracování úlovku, domácích prací, apod. Novější objevy v několika těžebních oblastech však ukazují i na možnou jinou variantu těžby silicitů - z kultovních či jiných symbolických důvodů. Vydolovaná surovina a zpracované polotovary byly v podstatě ukládány na místě v podobě depotů a nebyly již dále využívány. Takové místo je oblast tzv. Krumlovského lesa, kde bylo objeveno několik těžebních okrsků s většinou vytěženého materiálu uloženého na místě. ^{3/} Takovou situaci však na Horním Slezsku zatím nemáme dokumentováno.

Literatura:

1/ Ginter B, Wydobywanie, przetwórstwo, i dystrybucja surowców i wyrobów krzemiennych w schyłkowym paleolicie północnej części Europy Środkowej, Przegląd Archeologiczny, Vol-22: 1974 ss 5 - 122

2/ Rothert L, Die Mittlere Steinzeit in Schlesien, Leipzig 1936, s 7

3/ Oliva M., Pravěké hornictví v Krumlovském lese (Vznik a vývoj industriálně-sakrální krajiny na jižní Moravě), Teze k získání vědecké hodnosti doktora historických věd, Brno 2012.

Pazourky na poli

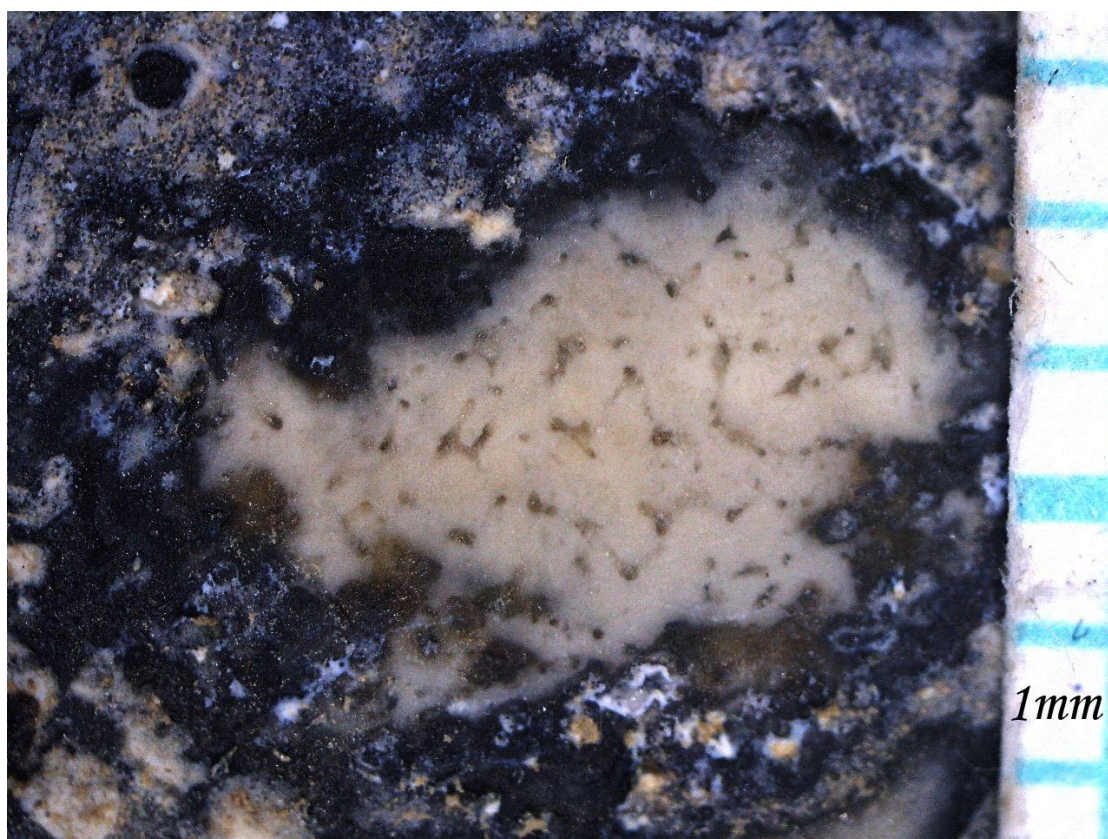
Foto: Jiří Dudek

Zajímavosti z mikrosvěta

(Ferdinand Scholz)

Mikrofoto otisku pravděpodobně kostry houby v pazourku opolského typu. Leg.+foto F.Scholz Brumovice.

Mikrofoto přírodně zbrošeného tvrdoše na pazourku opolského typu ve kterém jsou pěkně vidět kanálky houby Leg.+foto F.Scholz Brumovice.

Pěkný lokální souvek Fuchsitu pískovna Kolnovice Leg.+foto F.Scholz.jpg

Ukázka souvku malého achátku pískovna Závada. Leg.+foto F.Scholz.jpg

SOUVKY jsou především interním zpravodajem kruhu pro sbírání a výzkum souvků, který vyvíjí své aktivity při muzeu souvků v Bolaticích. Vychází 4 x ročně ve formátu PDF. Koordinátorem je pan Jiří Dudek (dudek.jiri@volny.cz). Na jeho adresu lze zasílat příspěvky do zpravodaje, případně s ním publikování projednat apod. Texty nejsou redakčně upravovány, za jejich obsah odpovídají jejich autoři. Obsah (texty, fotografie) lze převzít ke studijním účelům za podmínky, že bude uveden autor a zdroj.